

GELİŞMİŞ ÜLKELERDE ENFLASYONUN GELİR DAĞILIMI ÜZERİNE OLAN ETKİSİNİN PANEL VERİ ANALİZİ İLE İNCELENMESİ^(*)

THE IMPACT OF INFLATION ON INCOME DISTRIBUTION IN DEVELOPED COUNTRIES: PANEL DATA ANALYSIS

Duygu ÇELİK⁽¹⁾, Kemal ERKİŞİ⁽²⁾

Öz: Gelir dağılımındaki adaletsizlikler dünyadaki pek çok ülkenin en temel makroekonomik problemleri arasında yer almaktadır. Bu çalışmada enflasyonun gelir dağılımı üzerindeki etkisi 24 gelişmiş ülke üzerinden analiz edilmeye çalışılmıştır. Enflasyon temel değişken olmakla birlikte çalışmaya ekonomik büyüme, işsizlik, ticari açıklık, nihai kamu harcamaları ve nüfus değişkenleri de ayrıca eklenmiştir. Bu ülkelerin 1990 ile 2017 yılları arasındaki verileri kullanılmıştır. Çalışmanın sonucuna göre bu ülke grubunda enflasyon oranlarındaki %1’lik bir artış, gelir dağılımı adaletsizliğini belirlemede kullanılan Gini değişkenini 0.00028 azaltmaktadır. Bir diğer deyişle bu ülke grubunda enflasyon artışı gelir eşitsizliği problemini daha da kötüleştirmemekte, aksine gelir dağılımı eşitsizliklerini azaltarak olumlu yönde bir katkı yapmaktadır. Diğer değişkenlerin etkileri ise şu şekilde ifade edilebilir; GSYH’deki %1 lik bir artış, Gini katsayısını 0.0000012 azaltmaktadır. Yani kişi başı gelir arttıkça gelişmiş ülkelerde gelir dağılımı adaletsizlikleri azaltarak olumlu bir katkı yapmaktadır. Gelişmiş ülkelerde nihai kamu harcamalarındaki %1’lik bir artış Gini Katsayısını 0.05 arttırmaktadır. Yani gelir dağılımı adaletini olumsuz yönde etkilemektedir. Nihai kamu harcamalarının gelir dağılımı üzerinde olumsuz bir etki yarattığı tespit edilmiştir. Son olarak gelişmiş ülke grubunda ticari açıklıktaki %1’lik bir artış Gini katsayısını 0.00040 arttırmaktadır. İşsizlik oranları ve nüfus artış hızının gelir eşitsizliği üzerine anlamlı bir etkisi bulunamamıştır.

Anahtar Kelimeler: Gelir Dağılımı, Enflasyon, Panel Veri Analizi, Ekonomik Büyüme.

Abstract: *Inequality in income distribution is among the most fundamental macroeconomic problems of many countries in the world. In this study, the effect of inflation on income distribution has been tried to be analyzed for 24 developed countries. While inflation is the main variable, economic growth, unemployment phenomenon, trade openness, final public expenditures and population variables are also added to the study. The data of these countries between 1990 and 2017 were used. According to the results of the study, a 1% increase in inflation rates in this country group reduces the Gini variable, which is used to determine income distribution injustice, by 0.00028. In other words, the increase in inflation in this country group does not worsen the income inequality problem, on the contrary, it makes a positive contribution by reducing income distribution inequalities. The effects of other variables can be expressed as; A 1% increase in GDP reduces the Gini coefficient by 0.0000012. In other words, as per capita income increases, income inequalities in developed countries decrease and makes a positive contribution. A 1% increase in final public expenditure in developed countries increases the Gini*

^(*) Bu çalışma Duygu ÇELİK’in Kemal ERKİŞİ danışmanlığında yürüttüğü İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Ekonomik ve Finans doktora programındaki ‘‘Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Enflasyonun Gelir Dağılımı Üzerine Olan Etkisi’’ adlı doktora tezinden üretilmiştir.

⁽¹⁾ İstanbul Gelişim Üniversitesi, Meslek Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü; dcelik@gelisim.edu.tr, ORCID: 0000-0003-3298-2152

⁽²⁾ Antalya Bilim Üniversitesi, İktisadi, İdari ve Sosyal Bilimler Fakültesi, Ekonomi Bölümü; kemal.erkisi@antalya.edu.tr, ORCID: 0000-0001-7197-8768

Geliş/Received: 20-02-2022; Kabul/Accepted: 06-06-2022

Coefficient by 0.05. In other words, it affects the equality of income distribution negatively. It has been determined that final public expenditures have a negative effect on income distribution. Finally, a 1% increase in trade openness in the developed country group increases the Gini coefficient by 0.00040. Unemployment rates and population growth rate did not have a significant effect on income inequality.

Keywords: *Income Distribution, Inflation, Panel Data Analysis, Economic Growth.*

JEL: O15, E31, C33, F43

1. Giriş

Ülkelerin en temel makroekonomik problemlerinden biri gelir dağılımında görülen adaletsizliklerdir. Pek çok ülke geçmişten günümüze gelir dağılımı adaletsizliklerini çözmek adına çeşitli politikalar uygulamış olsalar da, günümüzde bu problemin çözüldüğünü ifade etmek pek mümkün görünmemektedir. Gelir dağılımı adaletine etki eden pek çok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin etkilerini birlikte incelemek problemi ve hangi değişkenlerin gelir dağılımı adaleti üzerinde ne tür bir etki yarattığını anlamada etkili olacağı düşünülmektedir. Bu çalışmada gelir dağılımına ilaveten ekonomik büyüme, işsizlik olgusu, ticari açıklık, nihai kamu harcamaları ve nüfus değişkenleri de ayrıca çalışmaya eklenmiştir. Böylece bu değişkenlerden hangilerinin gelir dağılımı üzerinde olumlu, hangilerinin olumsuz veya hangilerinin etkisi olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Çalışmaya 24 adet dünya bankası sınıflandırmalarında üst gelir grubu olarak geçen gelişmiş ülke dahil edilmiştir. Bu ülkeler ABD, Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Kanada, Lüksemburg, Norveç, Panama, Şile, Uruguay ve Yunanistan olarak ifade edilebilir. Bu ülkelerin 1990 ile 2017 yılları arasındaki verileri model tahmininde kullanılmıştır. Çalışmanın ampirik analizi Stata programında panel veri analizi uygulanarak gerçekleştirilmiştir.

En temel makroekonomik problemlerden olan enflasyon dünya üzerinde pek çok ülkenin üzerinde durduğu bir olgudur. Gelişmiş olarak ifade edilen ülkeler dahi zaman zaman hedeflerinin üzerinde kalan yüksek enflasyon oranlarını deneyimleyebilmektedir. Fakat yine de dünyadaki diğer ülkelerle kıyaslandığında enflasyon sorununu stabil hale getirip çözümlenmeyi nispeten başarabilmişlerdir. Bu çalışmada enflasyonun beraberinde getirdiği bir diğer önemli makroekonomik problem olan gelir eşitsizlikleri enflasyon ile birlikte incelenmek istenmiştir. Enflasyonun gelişmiş ülkelerde gelir dağılımına ne tür bir etki yaptığı araştırılmak istenmiştir. Çünkü enflasyon da gelir dağılımı adaleti de dünyada hala tam olarak çözüme kavuşturulamamış ve önemini koruyan makroekonomik problemler arasında yer almaktadır. Bu çalışmanın gerek seçilen ülke örnekleri gerek de dönem aralığı açısından literatüre katkı yapması beklenmektedir. Seçilen ülkeler dünya bankasının üst gelirli ülkeler kategorisinde yer alan ülkelerdir. Dünya Bankası gibi önemli bir kurumun gelişmiş ülkeler kategorisine bu ülkeleri dahil etmesi nedeni ile analize bu ülkeler dahil edilmiştir. Dünya Bankasının üst gelirli ülkeler kategorisinde yer alan bazı ülkeler ise veri kısıtlılığı nedeniyle analize dahil edilememiştir.

2. Enflasyonun Tanımı ve Çeşitleri

Enflasyon genel olarak fiyatlar genel düzeyinde yaşanan ve belirli bir dönem devam eden yükselişler olarak en basit şekilde ifade edilebilmektedir. Burada önemli olan husus bir ya da birkaç malın fiyatında bir ya da birkaç kere yaşanan artışlar enflasyon olarak ifade edilmemesidir. Fiyatlarda yaşanan yükselişlerin enflasyon olarak ifade edilebilmesi için fiyatlar genel düzeyinde bir artış olması ve bu artışın da belirli bir dönem boyunca devam etmesi gerekmektedir (Labonte, 2011: 1). Enflasyonun çeşitleri kendi içerisinde iki ayrı başlık olarak incelenebilir. Bunlar nedenlerine göre enflasyon ve şiddetine göre enflasyondur.

2.1. Nedenlerine Göre Enflasyon

Nedenlerine göre enflasyon içerisinde ilk olarak talep enflasyonu yer almaktadır. Talep enflasyonu gerçekleşebilmesi için piyasadaki toplam talebin toplam arz göre daha hızlı bir şekilde artması beklenir. Çünkü piyasada fiyatlar arz ve talebe göre şekillenmektedir. Toplam talep arttığında ve arz bu talebe yetişemediğinde bu durum fiyatlarda yükselme olarak kendini gösterebilecektir. Bu duruma talep kaynaklı enflasyon denmektedir (Dwivedi, 2007: 414-415).

Nedenlerine göre enflasyon içerisinde yer alan bir diğer enflasyon türü maliyet enflasyonudur. Bu enflasyon türünde üretim sürecinde üretim faktörlerinin fiyatlarında yükselmeler görülmektedir. Bu durum üretim maliyetlerini arttırmakta ve pek çok satıcı da maliyetlerde yaşanan bu artışları fiyatlara yansıtarak kendi üzerinden tüketiciye transfer edilmektedir. Üretim maliyetlerinde yaşanan bu artışların fiyatları yükseltmesi sonucunda da ortaya maliyet enflasyonu çıkmaktadır. Örneğin 1970'li yıllarda yaşanan petrol krizi ile petrol fiyatlarında yükselmeler yaşanmıştır. Petrolün sanayinin temel girdisi olması nedeni ile de üretim maliyetlerinde ciddi bir artış yaşanmış ve maliyet enflasyonu olarak piyasalarda kendini göstermiştir (Saunders ve Gilliard, 2000: 33).

2.2. Şiddetine Göre Enflasyon

Şiddetine göre enflasyon türü sıralandığında ilk olarak sürünen enflasyon yer almaktadır. Sürünen enflasyon fiyatlar genel düzeyinin yıllık %2-3 gibi çok düşük seviyelerde seyretmesini ifade etmektedir. Bu tip bir enflasyon ekonomiler için zararlı olmadığı gibi aksine faydalı olabileceği, ekonomilerde canlanmaya neden olabileceği ifade edilebilir. Fiyat beklentilerinin istikrarsızlaşması söz konusu olmaz (Atmanand, 2009: 674).

Diğer bir enflasyon türü yürüyen enflasyondur. Bu enflasyon türü sürünen enflasyondan bir miktar daha yüksek olmakla birlikte genelde yıllık %10'un aşağılarında seyreder. Ülkelere göre makul kabul edilebilme ihtimali olduğu gibi aynı zamanda bir uyarı niteliği de taşımaktadır. Yürüyen enflasyon kontrol altına alınmaz ise hızla artan ve daha kötü etkileyen enflasyon oranları deneyimlenebilmektedir (Nadar, 2013: 119).

Yürüyen enflasyonun bir üst mertebesi dörtlü enflasyondur. Bu enflasyon türünde enflasyon oranları yıllık bazda %70, %130 gibi artık kontrolü oldukça zor bir hale gelmektedir. Böyle bir enflasyon hızını deneyimleyen ülkelerin para birimi hızla değer kaybettiği için iktisadi aktörler paralarının değerini koruyabilmek adına döviz, faiz, tahvil, arsa gibi çeşitli yatırım araçlarına paralarını yönlendirebilmekte ve paralarını nakit olarak elde tutmayabilmektedir (Bocutoğlu, 2016: 94).

Bir diğer enflasyon türü hiperenflasyondur. Bu enflasyon türü en yüksek enflasyon oranlarını ifade etmektedir. Enflasyon oranları % 2.000.000 gibi seviyelere ulaşabilir. Beraberinde çözülmesi çok zor olan diğer makroekonomik problemleri de getirmektedir. Bu enflasyon düzeyini deneyimleyen bir ülkenin enflasyon sorununu çözmesi hem çok maliyetli olabilmekte, hem de daha fazla zaman alabilmektedir. Böyle bir dönemde örneğin insanlar benzin istasyonuna giderken yolda fiyatların birkaç katına çıktığına şahit olabilir (Baxi, 2020: 4).

3. Enflasyona Yönelik Teorik Yaklaşımlar

Klasik ve Neo-klasik yaklaşımda para miktarı ve fiyatlar genel düzeyi arasındaki ilişkiyi açıklamada miktar teorisi kullanılmıştır. Fisher'ın miktar teorisine göre bir ekonomide para miktarı ne kadar artarsa fiyatlar genel düzeyi yani enflasyon da o kadar artmaktadır. Miktar teorisi şu şekilde gösterilebilir;

$$M.V = P.T \quad (1)$$

M = Para arzını,

V = Paranın ekonomideki dolanım hızı yani kaç el değiştirdiğini,

P = Fiyatlar genel düzeyini

T = İşlem hacmini ifade etmektedir.

1 numaralı denklemde V ve T sabit kabul edilir. Buna göre M yani para arzı ne kadar artarsa P yani fiyatlar genel düzeyi de o kadar artacaktır (Dinler, 2014: 458-459). Daha sonra Alfred Marshall bu miktar teorisini geliştirmiş ve denkleme gelirin ne kadarının para olarak tutulduğunu ifade eden bir değişken eklemiştir. Bu yeni denklem Cambridge denklemi olarak ifade edilmektedir.

$$M=k.PY \quad (2)$$

M = Ekonomideki her türlü para arzını,

k = Elde tutulmak istenen para miktarının nominal milli gelir içindeki payını,

P = Fiyatlar genel düzeyini,

Y = Reel milli geliri

Olarak gösterilebilir.

Bir başka yaklaşım Keynesyen yaklaşımdır. Keynesyen yaklaşım enflasyonu likidite tercihi teorisi ve likidite tuzağı ile incelemiştir. Likidite tercihi teorisinde iktisadi karar birimlerinin sadece işlem amacı ile değil aynı zamanda güvence ve spekülasyon amacı ile de para talep ettiğini ifade etmiştir. Ayrıca likidite tuzağında Y para arzını arttırarak faiz oranlarını belirli bir seviyeye kadar düşürülebileceğini asgari düzeyden sonra para arzı artışlarının faiz oranları üzerinde bir etkisi olmayacağını da ifade etmiştir (Keynes, 2018: 147-150). Ayrıca Keynes enflasyonist açık kavramı ile enflasyonun ancak tam istihdam denge düzeyinden sonra ortaya çıkabileceğini, ancak bu seviyeden sonra meydana gelecek talep artışlarının enflasyona neden olabileceğini ifade etmiştir. Fakat genelde Keynes ekonominin eksik istihdam düzeyinde dengede olduğunu savunduğu için enflasyon probleminin ortaya çıkmayacağını ifade etmiştir (Bilgili, 2018: 165).

Monetarist Yaklaşımda ise enflasyon olgusu modern miktar teorisi ile incelenmiştir. Monetaristlere göre enflasyonun nedeni kontrolsüz olarak arttırılan para arzıdır. Bu

yaklaşım para politikalarının bir araç olarak kullanılırsa ve para arzı kontrollü olarak arttırılırsa enflasyona neden olmayacağını savunmaktadır (Bilgili, 2018: 283).

4. Gelir Dağılımı ve Türleri

Ekonomiler bir yıl içerisinde çeşitli sektörlerde üretim yapmakta ve bu üretimlerden de toplum bir gelir elde etmektedir. Elde edilen gelirin ne kadar olduğu önemli olmakla birlikte, toplum içerisinde nasıl dağıldığı da ayrıca önemlidir.

Gelir dağılımı türleri içerisinde ilk olarak kişisel gelir dağılımı yer almaktadır. Kişisel gelir dağılımında bir ekonomide elde edilen gelirin o toplumda yaşayan bireyler arasında nasıl dağıldığı incelenmektedir. En çok kullanılan gelir dağılımı ayrımlarından bir olup, toplumda hane halkları en fazla gelir alandan en düşük geliri alana doğru bir sıralanmaktadır (Kitov, 2009: 13-14).

Gelir dağılımı türleri arasında fonksiyonel gelir dağılımı da yer almaktadır. Bir ülkede üretim yapılabilmesi için üretim faktörlerine ihtiyaç vardır. Genel olarak üretim faktörleri emek, sermaye, doğal kaynak ve girişimcilerdir. Bu üretim faktörleri bir araya gelerek üretim sürecini oluşturmakta ve bu üretimden de bir gelir elde edilmektedir. Elde edilen bu gelir üretim faktörleri arasında paylaştırılmakta, her üretim faktörü gelirden kendi payını almaktadır. Emeğin payı ücret, sermayenin payı faiz, doğal kaynakların payı rant ve girişimcinin payı kar olarak ifade edilmektedir. Bu yaklaşımda üretim faktörlerinin gelirden aldığı pay incelenmektedir. Genelde emek gelir düzeyi düşük ücretli kesimi temsil ederken, sermaye ise gelir düzeyi yüksek olan kesimi ifade etmektedir. Sık kullanılan ayrımlardan biridir (Kuştepelı ve Halaç, 2004: 8).

Bölgesel gelir dağılımında ise bir ülkenin farklı bölgelerinin gelirden aldığı pay incelenmektedir. Örneğin Türkiye’de Marmara bölgesinin gelirden aldığı pay ile Akdeniz bölgesinin gelirden aldığı payı incelerken bölgesel gelir dağılımı analizi yapılabilmektedir. Bölgelerin kendine has birtakım özelliklerinden kaynaklı olarak farklı bölgeler farklı paylar alabilmektedir (Şerbetçi, 2015: 97).

Son olarak gelir sektörel bazda da incelenebilir. Sektörel gelir dağılımında ekonomide sanayi, inşaat, hizmet, tarım gibi farklı sektörlerin gelirden aldığı paylar incelenebilmektedir. Her sektör üretime yaptığı katkı ölçüsünde gelirden pay alabilmektedir (Doğan ve Tek, 2007: 97-98).

5. Gelir Dağılımın Yönelik Teorik Yaklaşımlar

Klasik yaklaşımda Ricardo’nun ünlü bölüşüm teorisi yer almaktadır. Bu teoride toprak mahsullerinden elde edilen gelirin ücret, rant ve kar arasındaki dağılımını inceleyerek fonksiyonel bir inceleme yapmıştır. Klasik yaklaşımda gelir dağılımı emek değer teorisi, azalan verimler kanunu ve ücretlerin tunç kanunu gibi kapsamlarda incelenmiştir. Emek değer teorisinde emeği en değerli faktör olarak görmüş ve malın üretiminde ne kadar emek gerekiyor ise o kadar pahalı olması gerektiğini savunmuşlardır. Sermayeyi ise dolaylı emek olarak ifade etmişlerdir. Azalan verimler kanununda üretim faktörlerinin birinin değişken olduğu durumda bu faktör arttıkça toplam ürün seviyesinin belirli bir noktaya kadar azalan oranlı şekilde artacağı daha sonra ise toplam ürün seviyesinin düşeceğini ifade etmiştir. Ücretlerin tunç kanununda ise nüfusun artışı ile giderek daha verimsiz toprakların tarıma açılacağını, bu durumda da verimli topraklarda rant artışı yaşanacağını ifade etmiştir. Nüfus artışı ile gıda fiyatlarının artacağını, bunun emeğin ücretine de yansarak ücretleri arttıracığını ifade etmişlerdir (Ricardo, 1821: 39-75).

Keynesyen ve Post Keynesyen yaklaşımda Keynes'e göre geliri meydana getiren ve tasarrufların kaynağı olan yatırımlardır. Gelir dağılımı adaletini tasarruf yatırım eşitliğinin bir fonksiyonu olarak ifade etmektedir. Yatırımlar tasarruftan fazla ise tüketim malı talebi daha fazla olacak ve malların fiyatını yükseltecektir. Bu da emeğin reel gelirini düşürecektir. Böyle bir durumda tüketim malı fiyatında yaşanan yükselmelerden kaynaklı fazla gelir sermaye sahipleri tarafından tekrardan yatırıma yönlendirilirse fiyatlarında daha da yükseleceğini ve gelir dağılımı adaletinin işçiler aleyhine bozulacağını ifade etmektedir (Destek, 2018: 12-13).

Neoklasik yaklaşıma gelir dağılımı problemi diye bir problem olduğunu reddetmektedir. Gelirin ortaya çıkma sürecince daha az katkı yapanların daha az pay almasını olağan karşılamaktadır. Piyasalar düzgün ve etkin işlerde bölgeler arası farklılıkların zamanla törpüleneceğini ifade etmektedir. Devletin gelir eşitsizliklerini gidermek için değil, piyasaların etkin işlemesi için müdahale etmesi gerektiğini savunmaktadır (Alyu, 2018: 31-32).

Monetarist yaklaşımda sürekli gelir hipotezi oluşturulmuş ve buna göre tüketimi sürekli gelirin bir fonksiyonu olarak görmüştür. Gelir eşitsizlikleri için monetarist yaklaşımda negatif gelir vergisi önerilmiştir. Yani devletin düşük gelirli gruplardan vergi almayı, ilaveten sübvansiyonlar ile gelir dağılımı adaletsizliklerinin giderilebileceğini ifade etmişlerdir (Yücel, 2011: 39-42).

6. Literatür Taraması

Li ve Zou (2002) çalışmalarında 1950 ile 1992 yılları arasındaki verileri kullanarak 46 ülke için enflasyonun gelir dağılımı üzerine olan ilişkisini araştırmışlardır. Çalışmanın sonucuna göre enflasyon gelir dağılımını kötüleştirmektedir. Zengin kesimin gelirden daha fazla pay almasına neden olmaktadır. Gelir düzeyi düşük ve orta olan grubun payları üzerinde negatif fakat önemsiz bir etkisi bulunmaktadır.

Thalassinos vd. (2012) çalışmalarında 2000 ile 2009 yılları arasındaki verileri kullanarak 13 Avrupa ülkesindeki gelir eşitsizliği ve enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın sonucuna göre enflasyonun gelir eşitsizliği üzerinde pozitif bir etkisi olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Monnin (2014) çalışmasında 10 OECD ülkesi için 1971 ile 2010 yılları arasındaki verileri kullanarak gelir eşitsizliği ile enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmada enflasyon ile gelir eşitsizliği arasında U şeklinde ilişki bulunmuştur. Yani düşük enflasyon oranları yüksek gelir eşitsizliği ile ilişkilidir. Enflasyon oranları arttıkça eşitsizlik azalmaktadır. Bu azalma enflasyon oranı %13 civarlarına ulaştığında minimum düzeye gelmektedir. Daha sonra ise tekrardan artış göstermektedir.

Siami-Namini ve Hudson (2019) çalışmalarında 1990 ile 2014 yılları arasındaki verileri kullanarak 24 gelişmiş ülke ve 66 gelişmekte olan ülke için enflasyon ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın sonucuna göre enflasyon ile gelir eşitsizliği arasındaki doğrusal olmayan ilişki enflasyon arttıkça gelir eşitsizliğinin azaldığını doğrulamaktadır. Gelir eşitsizliği minimum düzeye ulaştıktan sonra tekrardan artış göstermektedir.

Deyshappriya (2017) çalışmasında 1990-2013 yılları arasındaki verileri kullanarak 33 Asya ülkesindeki gelir eşitsizliğinin makroekonomik belirleyicilerini araştırmıştır. Çalışmanın sonucunda makroekonomik dinamikler arasında yer alan enflasyonun Asya ülkelerinde gelir eşitsizliğini arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Muarer ve Yesin (2004) çalışmalarında 1980 ile 2000 yılları arasındaki verileri kullanarak 48 ülkenin gelir eşitsizliği ile enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda ise gözlenen enflasyonun bir kısmı yüksek gelir eşitsizliği ile ilişkilendirilebilmektedir. Bununla birlikte daha yüksek enflasyon gelir eşitsizliğini daha da kötüleştirmektedir.

Yue (2011) çalışmasında 1980 ile 2002 yılları arasındaki verileri kullanarak Kore'deki ekonomik büyüme, gelir dağılımı ve enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucuna göre gelir eşitsizliğinin ekonomik büyüme ile arasında uzun dönemli bir eş bütünleşik ilişki bulunmaktadır. Fakat enflasyon ile gelir dağılımı arasında uzun dönemli eş bütünleşik bir ilişki gözlenmemiştir.

Georgiou (2010) çalışmasında 1995 ile 2006 yılları arasındaki verileri kullanarak Batı Avrupa ülkelerindeki gelir dağılımı ve enflasyon arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Çalışmanın sonucunda enflasyonun gelir dağılımı üzerinde olumsuz bir etki yarattığı fakat bu etkinin doğrusal olmadığı anlaşılmıştır. Enflasyon düşük seviyelerde iken yükselmeye başladığında gelir dağılımını daha hızlı bir şekilde kötüleştirmektedir. Enflasyon hiperenflasyon durumunda iken yükselmeye başladığında ise bu kötüleşme daha düşük düzeydedir. Bununla birlikte enflasyon herhangi bir düzeyde iken Kuzeybatı Avrupa ülkelerindeki gelir dağılımı ortalamaya göre daha iyi durumdadır.

Galli ve Hoveen (2001) çalışmalarında 1966 ile 1999 yılları arasındaki verileri kullanarak ABD ve 15 OECD ülkesindeki para politikası ve enflasyonun gelir eşitsizliği üzerindeki etkisini araştırmışlardır. Çalışmanın sonucuna göre enflasyon ile eşitsizlik arasında U şeklinde uzun dönemli bir ilişki bulunmaktadır. ABD'deki enflasyon oranı %6 iken eşitsizlik minimum düzeye düşmektedir. Bu oran OECD ülkelerinde ise %15 civarındadır.

Law ve Soon (2020) çalışmalarında 1987 ile 2014 yılları arasındaki verileri kullanarak 65 gelişmiş ve gelişmekte olan ülkedeki enflasyonun gelir eşitsizliği arasındaki ilişkisini incelemişlerdir. Çalışmanın sonucuna göre enflasyon oranında bir artış gelir eşitsizliğini daha da kötüleştirmektedir.

Bağcı (2019) çalışmasında gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde ekonomik büyüme ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişkiyi incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre gelir eşitsizliğini azaltmak için ekonomik büyüme yeterli gelmemektedir. Ayrıca gelişmiş bazı ülkeler gelir eşitsizliği sorunu yaşamaktadır.

Bağcı ve Ergüven (2016) çalışmasında 2002 ile 2015 yılları arasındaki verileri kullanarak Türkiye'de faiz oranı, enflasyon ekonomik büyüme ve yatırımlar arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmanın sonucuna göre Türkiye'de faiz oranları yatırımları ve ekonomik büyümeyi direkt olarak etkilememektedir. Faiz oranı ile ekonomik büyüme arasındaki zayıf bir ilişki tespit edilmiştir.

7. Enflasyonun Gelir Dağılımı Üzerine Olan İlişkisi: Ampirik Uygulama

Bu çalışmada 24 adet gelişmiş ülkenin 1990 ile 2017 arasındaki verileri Stata programında panel veri analizi uygulanarak incelenmiştir. Bu ülkelerdeki enflasyonun gelir dağılımı üzerine etkisi temel olarak analiz edilirken, diğer değişkenlerden olan ekonomik büyüme, işsizlik olgusu, ticari açıklık, nihai kamu harcamaları ve nüfus değişkenlerinin de etkisi ayrıca incelenmiştir.

Analize aşağıdaki ülkeler dahil edilmiştir:

ABD, Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Kanada, Lüksemburg, Norveç, Panama, Şile, Uruguay, Yunanistan,

Bu ülkeler dünya bankasının üst gelirli ülkeler kategorisi içerisinde yer alan ülkeler arasından seçilmiştir.

Tablo 1. Modelde Kullanılan Değişkenlerin Açıklamaları

Gini Katsayısı	GINI	GINI Katsayısı gelir dağılımı eşitsizlikleri ifade eden ve çalışmalarda en fazla tercih edilen göstergedir. Gelir dağılımının bireyler ve hane halkı arasındaki eşit dağılımdan ne ölçüde saptığını ifade etmektedir. 0 ile 100 arasında yer alır. 0 tam eşitliği ifade ederken, 100 tam eşitsiz bir durumu simgeler.
Enflasyon Oranı	ENF	Enflasyon göstergesi, GDP deflatörü, yıllık yüzdeler artış olarak alınmıştır. GDP deflatörünün yıllık büyüme oranı ile ölçülen bir enflasyon türüdür.
Kişi Başı GSYH	GDP	Satın alma gücü paritesine dayalı kişi başına Gayri Safi Yurtiçi Hasıla oranı alınmıştır. Veriler sabit 2017 uluslararası dolar cinsindedir.
İşsizlik Oranı	ISS	Toplam iş gücüne oranlanmış işsizlik oranlar ele alınmıştır. Modellenmiş Uluslararası Çalışma Örgütünü tahminleri kullanılmıştır.
Ticari Açıklık	TIC	Mal ve hizmet ihracatının ve ithalatının Gayri Safi Yurtiçi Hasılaya oranı ele alınmıştır.
Nihai Kamu Harcamaları	KAMU	Kamunun tüm mal ve hizmet alımı için yaptığı harcamaları ifade etmektedir. Ulusal savunma ve güvenlik harcamalarının çoğunu da içerirken, askeri harcamalar kapsam dışıdır. Veriler sabit 2010 ABD doları cinsindedir.
Nüfus	POP	Yıllık ülkelerin nüfus artış oranını ifade etmektedir.

Kaynak: World Bank, 2021.

7.1. Model ve Ampirik Analiz Sonuçları

Gelişmiş ülkeler için oluşturulan model aşağıdaki gibidir;

$$GINI_{it} = \alpha_0 + \beta_1 ENF_{it} + \beta_2 GDP_{perit} + \beta_3 ISS_{it} + \beta_4 TIC_{it} + \beta_5 KAMU_{it} + \beta_6 POP_{it} + \mu_i + \lambda_t + \epsilon_{it} \quad (3)$$

$$i = 1 \dots 24$$

$$t = 1990-2017$$

Modelde bağımlı değişken gelir eşitsizliğini ifade eden GINI katsayısıdır. GINI katsayısını açıklayan temel değişken ise enflasyon oranı (ENF) olarak modelde yer almaktadır. Modelde yer alan diğer kontrol değişkenler ise sırasıyla kişi başı Gayri Safi Yurtiçi Hasıla (GDPper), işsizlik oranı (ISS), ticari açıklık (TIC) ve nüfus (POP)'tur.

7.2. Yatay kesit bağımlılığı ve homojenlik testleri

24 gelişmiş ülke için Breusch Pagan (1980) LM birimler arası korelasyon testi sonuçları yer almaktadır. Çalışmada T yani zaman boyutu, N yani ülke sayısından

daha fazla olduğu için Breusch Pagan (1980) LM birimler arası korelasyon testi uygun olmaktadır. Testin temel hipotezi;

H0: Birimler arası korelasyon yoktur.

H1: Birimler arası korelasyon vardır.

şeklinde kurgulanmıştır. Buna ilaveten homojenlik testleri de kullanılacak olan yöntemleri belirlemeden önce yapılması gereken testler arasında yer almaktadır. Homojenlik testlerinin sonuçlarına göre kuşaklar içerisindeki testlerden birinci grupta olanlara veya ikinci grupta olanlara yönelinir. Homojenlik testlerinin sonucuna göre eğer eğer seriler homojen çıkarsa birinci grupta yer alan testlerin kullanılması uygun olur iken, eğer seriler heterojen çıkarsa ikinci grupta yer alan testlerin tercih edilmesi gerekecektir. Çalışmada homojenlik testleri arasında yer alan ve STATA programında da uygulaması bulunan Swamy S homojenlik testine yer verilmiştir. Homojenlik testinin temel hipotezi;

H0: Parametreler sabittir, birimden birime değişmez.

H1: Parametreler sabit değildir, birimden birime değişmektedir.

şeklinde kurgulanmıştır (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 318). Bütün bunlara göre yapılan birimler arası korelasyon ve homojenlik testinin sonuçları aşağıdaki gibidir;

Tablo 2. Gelişmiş Ülkeler için Yatay Kesit Bağımlığı (Birimler Arası Korelasyon ve homojenlik Testi

Birimler Arası Korelasyon	Breush Pagan LM testi	LM:414.3 (Prob=0.0000)
Homojenlik Testleri	Swamy S testi	Chi2:1351.56 (Prob=0.0000)

Testlerin sonucuna göre, birimler arası korelasyon testi olan Breush Pagan LM testinin temel hipotezinde kalıntıların birimler arası korelasyonlu olmadığı ifade edilmektedir. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere prob değeri kritik değerden küçüktür. Buna göre H0 hipotezi reddedilir. H1 hipotezi kabul edilir. Yani birimler arasında korelasyon olduğu sonucu çıkarılmaktadır. Swamy S homojenlik testinin sonuçları incelendiğinde ise orada da H0 hipotezinin reddedildiği, H1 hipotezinin kabul edildiği görülmektedir. Yani parametreler birimden birime değişmektedir. Heterojen olarak ifade edilebilirler.

7.3. Uygun gecikme uzunluğu seçimi testi

Hansen J testinin temel hipotezi ‘‘Aşırı tanımlama kısıtlamaları geçelidir’’ şeklinde kurgulanmıştır. Bir başka ifade ile belirtmek gerekirse ‘‘kullanılan araç değişkenler hata terimi ile korelasyonsuzdur’’ veya ‘‘ araç değişkenler dışsaldır’’ şeklinde de ifade edilebilmektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 137).

Tablo 3. Gelişmiş Ülkeler İçin Uygun Gecikme Uzunluğu Seçimi Testi

Hansen J Testi						
Lag	CD	J	J pvalue	MBIC	MAIC	MQIC
1	-9.006515	82.20704	0.9021199	-518.9197	-117.793	-276.5201
2	-1.121877	41.98555	0.9992718	-408.8595	-108.0145	-227.0598
3	-34.31578	19.38628	0.9999712	-281.1771	-80.61372	-159.9773
4	-51.65524	9.300037	0.9981513	-140.9816	-40.69996	-80.38174

Bayesyen Bilgi Kriteri (MBIC), Akaike Bilgi Kriteri (MAIC) ve Hannan Quinn Bilgi Kriteri (MMQIC) ise en düşük değere 1. gecikmede ulaşmaktadır. Bunlara göre uygun gecikme uzunluğu 1'dir.

7.4. Durağanlık (Birim Kök) Testleri

Panel zaman serisi uygulamalarında birimler arası korelasyonun varlığı tespit edildiğinde çok değişkenli genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) panel birim kök testi kalıtlar arasındaki korelasyonu dikkate aldığı için kullanılması uygun olan bir testtir. Sürecin tümünü kapsamaktadır. Ayrıca çok değişkenli genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) panel birim kök testi $N < T$ olması koşulu bulunan bir testtir. Yani çalışmadaki ülke sayısı (24), zaman boyutundan (28) küçük olduğu için kullanılması uygun bir testtir (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 79-80).

Tablo 4. Gelişmiş Ülkeler için Durağanlık (Birim Kök) Testi

Çok değişkenli genişletilmiş Dickey Fuller (MADF) panel birim kök testi			
	Lags	MADF	Approx 5% CV
GINI		334.809	
ENF		2284.042	
GDP	1	1833.396	28.894
ISS		424.650	
TIC		1488.245	
KAMU		911.510	
POP		1298.531	

Hepsinde MADF değeri %5'lik kritik değerden büyüktür. Yani %95 güven düzeyinde seriler durağandır.

7.5. Tahminci Seçimine Yardımcı Olacak F, Lm ve Lr Testleri

24 Gelişmiş yani üst gelirli ülkenin yer aldığı, 1990 ile 2017 yılları arasındaki verilerin kullanıldığı veri setinde yapısal önsel testlerden biri de F, LM ve LR testleridir. Bu testler modelin birim etkilerini ve zaman etkilerini sınamaktadır. Testlerin sonucuna göre modelin birim ve/veya zaman etkisi içerip içermediği sonucuna ulaşılmaktadır. Yani verimlerin birimden birime farklılık gösterip göstermediği ve/veya verilerin zamandan zamana farklılık gösterip göstermediği sınanmaktadır. (Yerdelen Tatoğlu, 2020: 295). Birim etkiyi ölçmek için yapılan bu testlerin temel hipotezi;

H0: Birim etki yoktur.

H1: Birim etki vardır.

olarak ifade edilmiştir. Zaman etkiyi ölçmek için yapılan bu testlerin temel hipotezi ise;

H0: Zaman etki yoktur.

H1: Zaman etki vardır

olarak ifade edilmiştir (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 168).

Tablo 5. Gelişmiş ülkeler için F, LM, LR Testi

	Birim Etki	Zaman Etki
F test istatistiği	12.20 (Prob=0.0000)	159.17 (Prob=0.000)
LM test istatistiği	4182.85 (Prob=0.0000)	0.00 (Prob=1.0000)
LR test istatistiği	1249.87 (Prob=0.0000)	9.88 (Prob=0.0008)

24 gelişmiş ülke için kurulan modelin tüm testlere göre birim etkiye sahip olduğu görülmektedir. Fakat F ve LR testine göre model zaman etkiye zaman etkiye sahipken, LM testine göre modelde zaman etkiler bulunmamaktadır.

7.6. Dirençli Hausman Testi

Model tahminleri yapılırken modeller içerisinde rassal yani tesadüfi etkiler modelinin mi daha uygun olacağını yoksa sabit etkiler modelinin mi daha uygun olacağını belirlemek için Hausman testi yapılmalıdır. Testin temel hipotezi;

H0: Parametreler arasındaki fark sistematik değildir. (Rassal (tesadüfi) etkiler modeli uygundur)

H1: Parametreler arasındaki fark sistematiktir. (Sabit etkiler modeli uygundur)

şeklinde ifade edilebilmektedir (Yerdelen Tatoğlu, 2018: 184).

Tablo 6. Gelişmiş Ülkeler İçin Yapılan Dirençli Hausman Testi

	Dirençli Hausman Testi
rH test istatistiği	0.00 (Prob=1.0000)

Tablo 7’de çalışmada 24 adet gelişmiş yani üst gelirli ülke grubu için 1990 ile 2017 yılları arasında verilerini kapsayan veri seti ile Dirençli Hausman testi yapılmıştır. Testin sonucu yukarıda yer almaktadır. Testin sonucuna göre H0 hipotezi reddedilememektedir. Yani rassal (tesadüfi) etkiler modeli uygun bulunmuştur.

7.7. Çoklu Doğrusal Bağlantı ve Normal Dağılım Testleri

Çalışmada en küçük kareler tahmincisi ile çoklu doğrusal bağlantının ön belirtisi olup olmadığı tespit edilmeye çalışılmıştır. Ayrıca Varyans Büyütme Faktörü (VİF) ile de sonuçlar desteklenmiştir. Ayrıca gelişmiş ülkeler grubu için kalıntıların normal dağılıp dağılmadığını tespit etmek için normal dağılım testi de uygulanmıştır (Yerdelen Tatoğlu, 2020: 113-115).

Tablo 7. Gelişmiş Ülkeler İçin Çoklu Doğrusal Bağlantı ve Normal Dağılım Testleri

Çoklu Doğrusal Bağlantı		
En küçük kareler tahmincisi	R ² =0.5616, Prob: 0.000	
Varyans Büyütme Faktörü (VİF)	Mean VIF=1.57	
Normal Dağılım Testi		
Joint test for Normality on e	Chi2=3.25	Prob=0.1966

Tablo 8’de testlerin sonucuna göre en küçük kareler tahmincisinin verdiği önsel sonuçlara göre F testi anlamlıdır. R² değeri 0,50’den küçük olduğunda çoklu doğrusal bağlantı bulunmamaktadır. 0,50 ile 0,80 arasında olduğunda orta dereceli çoklu doğrusal bağlantı problemi bulunmaktadır. Bu bilgiler doğrultusunda testteki R² 0.56 ile çoklu doğrusal bağlantı olmamasına yönelik sınırdan yer almaktadır. Varyans Büyütme Faktörü (VİF) ise 0 ile 5 aralığında yer alırsa çoklu doğrusal bağlantı problemi olmadığı söylenebilmektedir. Testin VİF sonucu ise 1.57 olarak bulunmuştur. Yani genel olarak çoklu doğrusal bağlantı problemi olmadığı söylenebilmektedir. Normal dağılım testi klasik genişletilmiş Jarque-Bera normallik testine dayanmaktadır. Buna göre kalıntılar (e) normal dağılmaktadır.

7.8. Otokorelasyon, Değişen Varyans / Heteroskedasite ve Birimler Arası Korelasyon Testleri

Model tahmininde temel varsayımlarda herhangi bir sapma olup olmadığını belirlemek amacıyla birtakım testler yapılmaktadır. Bu testler Otokorelasyon testleri, Değişen Varyans / Heteroskedasite testleri ve Birimler Arası Korelasyon Testleridir. Bu testlerin hipotezleri aşağıdaki gibidir (Emek, 2020: 120);

Otokorelasyon için:

H0: Otokorelasyon yoktur.

H1: Otokorelasyon vardır.

Değişen varyans/heteroskedasite için:

H0 Birimlerin varyansı eşittir.

H1: Birimlerin varyansı eşittir değildir.

Birimler arası korelasyon için;

H0 Birimler arası korelasyon yoktur.

H1: Birimler arası korelasyon vardır.

Tablo 8. Otokorelasyon, Değişen Varyans / Heteroskedasite ve Birimler Arası Korelasyon Testi

Temel Varsayım Testleri		
Otokorelasyon	Durbin- Watson	0.2921
	Baltagi-Wu, LBI	0.4140
	ALM	72.96 (Prob=0.0000)
	LM	4255.81 (Prob=0.0000)
Değişen Varyans /Heteroskedasite	Levene, Brown ve Forsythe Testi	W0:14.7185 , (Prob=0.0000)
		W50:10.3123, (Prob=0.0000)
		W10:14.2396, (Prob=0.0000)
Birimler Arası Korelasyon	Breush Pagan LM testi	LM:414.3 (Prob=0.0000)

Tabloya her üç varsayımdan da sapma söz konusudur. Bu üç sapmanın da varlığı durumunda kullanılması daha uygun olan Driscoll-Kraay tahmincisi kullanılacaktır.

7.9. Driscoll-Kraay Model Tahmin Sonuçları

Gelişmiş yani üst gelir grubunda yer alan 24 ülke için 1990 ile 2017 yılları arasındaki veri seti ile Driscoll-Kraay standart hatalı tesadüfi etkiler tahmincisine göre model tahmini yapılmıştır. Sonuçlar aşağıdaki Tablo 10'da yer almaktadır.

Tablo 9. Gelişmiş Ülkeler İçin Driscoll Kraay Model Tahmin Sonucu

	Katsayılar	t istatistiği	p > t
GINI	- 0.0289773	-2.16	0.040
ENF	- 0.00012	-4.51	0.000
GDP	- 0.0427039	-0.52	0.610
ISS	0.040878	3.23	0.003
KAMU	5.00e-12	4.44	0.000
POP	- 0.2296404	-1.07	0.292
Sabit Katsayılar	34.74921	19.11	0.000
F istatistiği	55.51 (Prob>0.0000)		
R ²	0.1800		
Gözlem Sayısı	672		

Tahmin sonuçlarına göre enflasyonun ve gelir eşitsizliği arasındaki ilişki anlamlı çıkmıştır. Enflasyonun ve gelir eşitsizliği üzerine negatif yönde bir etkisi bulunmaktadır. Gelişmiş ülke grubunda, enflasyon oranlarındaki %1'lik bir artış Gini katsayısını 0.00028 azaltmaktadır. Buradan yola çıkarak gelişmiş ülkelerde enflasyon oranında meydana gelen bir artışın gelir eşitsizliğini arttırmadığı aksine azalttığı görülebilmektedir.

Diğer açıklayıcı değişkenler incelendiğinde ise kişi başı GSYH'nin, gelir eşitsizliği üzerine etkisi de negatif katsayıdır. Yani kişi başı GSYH'deki %1'lik bir artış Gini katsayısını 0.000012 azaltmaktadır. Kişi başı GSYH'de meydana gelen bir artış gelir eşitsizliğini olumlu etkilemektedir.

Ticari açıklığın gelir eşitsizliği üzerine etkisi pozitif katsayıdır. Ticari açıklıktaki %1'lik bir artış Gini katsayısını 0.00040 arttırmaktadır. Buradan yola çıkarak ticari açıklıkta meydana gelen %1'lik bir artış gelir eşitsizliğini arttırmaktadır. Yani olumsuz bir etki bırakmaktadır.

Nihai kamu harcamalarının gelir eşitsizliği üzerindeki etkisi pozitif katsayıdır. Nihai kamu harcamalarındaki %1'lik bir artış Gini Katsayısını 0.05 arttırmaktadır. Yani nihai kamu harcamalarındaki artış, gelir eşitsizliğini olumsuz etkilemektedir. İşsizlik oranları ve nüfus artış hızının gelir eşitsizliği üzerine anlamlı bir etkisi bulunamamıştır. F testi anlamlıdır. R^2 ise %18 civarındadır.

Elde edilen bu bulgulara göre;

$$GINI_{it} = 34.74 - 0.028ENFit - 0.00012GDP_{it} + 0.040TIC_{it} + 5.00KAMU_{it} \quad (4)$$

olacak şekilde anlamlı olan değişkenlerden aşağıdaki gibi nihai bir model oluşturulabilmektedir.

8. Sonuç

Gelir dağılımı problemleri süregelen zamandır incelenen bir konu olmuştur. Fakat günümüzde hâlâ pek çok ülkenin gelir dağılımı adaletsizliği sorununu çözmeye uğraştığı bilinmektedir. Bu nedenle gelir dağılımı eşitsizliklerine çözüm getirebilmenin ilk adımı ona neden olan faktörleri ve ne derecede etkili olduklarını tespit etmekten geçmektedir. Bu çalışmada enflasyonun gelir dağılımını üzerine olan etkisi 24 üst gelirli ülke grubu üzerinde incelenmeye çalışılmıştır. 1990 ile 2017 yılları arasındaki veriler kullanılarak, Stata programında panel veri analizi uygulanmıştır.

Modele dahil edilen gelişmiş ülkeler arasında ABD, Almanya, Avustralya, Avusturya, Belçika, Birleşik Krallık, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Kanada, Lüksemburg, Norveç, Panama, Şile, Uruguay ve Yunanistan yer almaktadır. Bu ülkeler Dünya Bankasının oluşturduğu üst gelirli ülkeler kategorisi içerisinde seçilmiştir. Dünya Bankasının üst gelirli ülkeler kategorisinde yer alan diğer ülkeler, modele dahil edilmek istenen tüm değişkenlere ait verilere düzenli olarak sahip olmamaları nedeniyle çalışmaya dahil edilmemiştir.

Çalışmanın sonucuna göre gelişmiş ülkelerde enflasyon oranındaki %1'lik bir artış, Gini katsayısını 0.00028 azaltmaktadır. Yani gelişmiş ülkelerde enflasyon artışı gelir eşitsizliği problemini azaltarak, olumlu bir katkı yapmaktadır. Kişi başı GSYH'deki %1'lik bir artış, Gini katsayısını 0.0000012 azaltmaktadır. Yani kişi başı gelir arttıkça gelişmiş ülkelerde gelir dağılımı adaletsizlikleri azalarak olumlu bir katkı yapmaktadır. Nihai kamu harcamalarındaki %1'lik bir artış Gini Katsayısını 0.05 arttırmaktadır. Yani gelir dağılımı adaletini olumsuz yönde etkilemektedir. Ticari açıklıktaki %1'lik bir artış Gini katsayısını 0.00040 arttırmaktadır. Yani gelir dağılımı üzerinde olumsuz bir etki yarattığı tespit edilmiştir.

Çalışmada enflasyonun gelişmiş ülke grubu için gelir dağılımını daha da bozucu bir etki yapmadığı, aksine gelir dağılımını iyileştirdiği görülmüştür. Çalışmada gelir düzeyi yüksek olan kesimlerin enflasyondan daha az etkilendiği ortaya koyulmuştur. Çünkü gelir düzeyi yüksek olan kesimlerin enflasyondan korunmak ve enflasyonun olumsuz etkilerini bertaraf edebilmek adına gelirlerini farklı yatırım araçlarına yönlendirebilmeleri ve bu olumsuz etkilerden korunabilmeleri akla gelen ihtimallerdendir. Hatta gelir düzeyleri yüksek olduğu için ve tasarruf imkânları da olduğu için borç veren konumuna geçebilmekte, ayrıca sermaye geliri de elde edip bu durumdan karlı çıkabilmeleri olası görünmektedir. Buna ilaveten gelişmiş ülkelerde kendi ücretli kesimlerini koyucu politikaların da etkin olabilmesi de akla gelen ihtimallerdendir. Bu kesimlerin ücret artışlarının en kötü ihtimalle enflasyona endekslenebilmesi ve hatta enflasyonun da üzerinde gelir artışları sağlanarak bu

kesimi koruyucu politikaların uygulanması araştırılması gereken bir diğer ihtimal olarak akla gelmektedir. Gelişmiş ülke grubunda enflasyon artışının gelir eşitsizliklerini arttırmamasına, aksine azaltmasına neden olabilecek unsurlar arasında bu faktörler ihtimaller dahilinde yer almaktadır. Bununla birlikte gelişmiş ülke grubunda yer alan ülkelerin enflasyon oranlarının zaten çok yüksek olmaması da göze çarpan bir diğer faktördür. Bu ülkelerde enflasyon oranlarının oldukça düşük olması nedeniyle ekonominin canlanması açısından bir miktar fiyat artışı yaşanır, gelir dağılımı adaleti de pozitif yönde etkilenebilmektedir.

Yine de daha net olarak ifade etmek gerekirse çalışmanın bulguları teorideki enflasyon ile gelir dağılımı arasındaki ilişkiyi net bir şekilde açıklar düzeydedir. Çünkü teorik arka planda yüksek enflasyon oranlarının gelir dağılımı adaletini olumsuz etkileyeceği ifade edilmektedir. Ayrıca sürünen enflasyon tipinde yani enflasyon düzeyi çok düşük seviyelerde ise bu durumun ekonomi açısından olumsuz etkiler yaratmadığı, aksine ekonomiyi canlandırdığı, hafif düzeydeki fiyat artışlarının üretimi desteklediği görülmektedir. Bu bağlamda değerlendirecek olursak gelişmiş ülkelerde enflasyon düzeyi çok düşük seviyelerde, neredeyse sürünen enflasyon düzeyinde olduğu için bu ülkelerdeki enflasyon artışı gelir dağılımı adaletini bozmamış, aksine pozitif etkilerde bulunarak gelir dağılımı adaletini iyileştirmiştir.

Referanslar

- Alyu, E. (2018). *Gelir dağılımı eşitsizliğinin mikroekonomisi: Seçilmiş ülkeler üzerine panel veri analizi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Atmanand, M. (2009). *Managerial economics*. Institute of Management Technology. Excel Books.
- Bağcı, E. (2019). Relationship between income inequality and economic growth: A comparative analysis of developed and developing countries. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 22(1), 187-193.
- Bağcı, E. ve Ergüven, E. (2016). Relations between interest rate, inflation, growth and investment in Turkey, 2002-2015. *ISOR Journal of Economics and Finance*, 7(5), 43-49.
- Baxi, N. (2020). *Hyper inflation*. Ridero Smart Publishing System.
- Bilgili, Y. (2018). *Karşılaştırmalı iktisat okulları: Makro iktisadın teorik esasları* (15. Baskı). 4T Yayınları.
- Bocutoğlu, E. (2016). *Makro iktisat teoriler ve politikalar* (13. Baskı). İstanbul: Ekin Yayınları.
- Destek, M. A. (2018). *Neoliberal politikalar ışığında gelir dağılımı adaleti ve finansal krizler: Seçilmiş ülkeler üzerine bir inceleme*. (Yayımlanmamış doktora tezi). Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Deyshappriya, N. P. R. (2017) Impact of macroeconomic factors on income inequality and income distribution in Asian countries, *ADB Working Paper*, No. 696, Asian Development Bank Institute (ADBI), Tokyo, 12.
- Dinler, Z. (2014) *İktisada giriş* (20. Baskı). İstanbul: Ekin Yayınevi.
- Doğan, C. ve Tek, M. (2007). Türkiye’de gelir dağılımının toplanma oranı yöntemiyle analizi. *AİBÜ-İİBF Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(2), 93-119.
- Dwivedi, D. N. (2007). *Macroeconomics, theory and policy* (Fifth Reprint). Tata McGraw-Hill Publishing Company Limited.
- Emek, Ö. F. (2020). *Enflasyonun gelir eşitsizliği üzerindeki etkisinin panel veri analizi ile incelenmesi*. (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

- Galli, R. ve Hoeven, R. (2001). Is inflation bad for income inequality: The importance of the initial rate of inflation. *Employment Paper*, 2001/29,15.
- Georgiou, M. N. (2010). Income distribution and inflation: An empirical analysis for Western Europe (1995-2006). *SSRN*, 1542696, 1.
- Keynes, J. M. (2018). *The general theory of employment, interest, and money*. Springer, Palgrave Macmillan.
- Kitov, I. O. (2009). *Mechanical model of personal income distribution*. ArXiv preprint.
- Kuştepe, Y. R., ve Halaç, U. (2004). Türkiye'de genel gelir dağılımının analizi ve iyileştirilmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(4), 143-160.
- Labonte, M. (2011). Inflation: Causes, costs, and current status. *Congressional Research Service*, Library of Congress, 1.
- Law, C. H., ve Soon, S. V. (2020). The impact of inflation on income inequality: the role of institutional quality. *Applied Economics Letters*, 1(4), 1.
- Li, H., ve Zou, H. F. (2002). Inflation, growth, and income distribution: A cross-country study. *Annals of Economics and Finance*, 3(1), 85-101.
- Monnin, P. (2014). Inflation and income inequality in developed economies. *CEP Working Paper Series*, 2014/1, 18.
- Muarer, M. R., ve Yesin, P. A. (2004) Income inequality and inflation. *Working Paper for the Conference in Luca*, 1.
- Nadar, N.E. (2013). *Money and banking*. PHI Learning Private Limited.
- Ricardo, D. (1821) *On the principles of political economy and taxation* (third edition). Batoche Books Kitchener.
- Saunders, P. ve Gilliard, J. (2000). *A framework for teaching basic economic concepts with scope and sequence guidelines k-12*. National Council on Economic Education, Fourth Printing.
- Siemi-Namini, S. ve Hudson, D. (2019). Inflation and income inequality in developed and developing countries. *Journal of Economic Studies*, 46(3), 611-632.
- Şerbetçi, G. (2015). Türkiye'de uygulanan finansal politikaların gelir dağılımı üzerindeki etkisi. *Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1), 93-116.
- Thalassinos, E., Ugurlu, E., ve Muratoglu, Y. (2012). Income inequality and inflation in the EU. *European Research Studies*, 15(1), 127-140.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2018). *İleri panel veri analizi: Stata uygulamalı* (4. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2020). *Panel veri Ekonometrisi: Stata uygulamalı* (4. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Yerdelen Tatoğlu, F. (2018). *Panel zaman serileri analizi: Stata uygulamalı* (2. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları.
- Yue, H. Y. (2011). Income inequality, economic growth and inflation: A study on Korea. *International Journal of Economics and Research*, 2(5), 14-21.
- Yücel, D. (2011). *Gelir dağılımı teorileri ve politikaları: Türkiye'de gelir dağılımı ve yoksulluk sorunu*, (Yayımlanmamış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- World Bank. (2021). Databank, Erişim adresi www.databank.worldbank.org